

HISTORIE SKAŠOVSKÝCH HRAČEK

autor: Radko Brand, Skašov

Skašov je malá obec v okrese Plzeň-jih, která v minulosti proslula výrobou dřevěných hraček. Počátky výroby nejsou přesně zdokumentovány a je několik legend, nicméně je doloženo ze záznamů, že tato tradice je stará více než 200 let. Většina obyvatel obce se živila zemědělstvím a v zimě, kdy bylo práce méně, značná část obyvatel si přivydělávala právě výrobou hraček. Největšího rozmachu dosáhla výroba na přelomu 19. a 20. století. Po 2. světové válce tato tradice téměř zanikla a byla udržována zcela nahodile a nepravidelně. Svou roli na udržení tradice sehrál p. Baumruk, p. Melichar a p. Mašek. Po roce 1989 se výroby ujali členové rodiny Brandů s několika dalšími spolupracovníky. V současné době *skašovské hračky* již nikdo další nevyrobí.

Rodina Brandů sehrávala v historii hračkářství ve Skašově vždy významnou roli. Josef Brand (praděd současného výrobce Radka Branda) dokonce založil hračkářské družstvo, jehož cílem bylo dosáhnout určité specializace výroby, levnější nákup barev a zlepšení odbytu. V té době byly skašovské hračky vyváženy do různých států Evropy a oblibu našly i v zámoří, především USA.

Mezi tradiční skašovské výrobky patří koníci, různé druhy panenek, hadi, husaři a samozřejmě pískací hračky – ptáčci a větrníky. Ještě za mých mladých let se obyvatelům Skašova přezdívalo „píšťaláci“. Výrobky postupně rovněž ztrácely charakter hraček a stále častěji se stávaly součástí sbírek muzeí, různých expozic a soukromých sběratelů. Dnes nejsou již určeny k hraní, ale mají charakter upomínkových předmětů. K dostání jsou v některých muzeích, např. zde v Blovicích, prodejnách rukodělných výrobků a hlavně v Expozici české hračky v Kašperských Horách

Samotný postup zhotovení skašovské hračky nedoznal oproti minulosti velké změny. Většina výrobků je soustružených z různých druhů dřeva, například smrku, lípy, buku atd. Na soustružení se nehodí borové dřevo kvůli velké smolnatosti. V začátcích byly soustruhy šlapací, dnes jsou samozřejmě poháněné elektromotory. Každá hračka se skládá z několika dílů, většina je soustružených, některé vyřezávané – např. hlava koně. Některé hračky mají i více než 20 různých dílů, konkrétně husar na koni. Každý kus je prakticky originál. Malba je ruční a technika nedoznala velkých změn. Jen barvy jsou dnes v souladu s hygienickými požadavky zdravotně nezávadné.

Historie obce Skašov včetně výroby hraček je poměrně dobře zdokumentována, protože Radkův strýc Josef Brand shromáždil všechny možné prameny z různých archivů a vyprávění pamětníků a vydal několik brožur. Po odchodu do důchodu rovněž udržoval tradici výroby hraček.